

Aulaloengud

**STABILITY AND
PROSPERITY:
HUNGARY'S
ACHIEVEMENTS AND
THE NEW CHALLENGES**

**STABIILSUS JA ÕITSENG:
UNGARIS SAAVUTATU JA
UNGARI EES SEISVAD
VÄLJAKUTSED**

VIKTOR ORBÁN

Stability and Prosperity:
Hungary's Achievements and
the New Challenges

Stabiilsus ja õitseng:
Ungaris saavutatu ja
Ungari ees seisvad väljakutsed

TARTU ÜLIKOOL

VIKTOR ORBÁN

**STABILITY AND PROSPERITY:
HUNGARY'S ACHIEVEMENTS AND
THE NEW CHALLENGES**

Aula Lecture
Mai 31, 2000

**STABIILSUS JA ÕITSENG:
UNGARIS SAAVUTATU JA
UNGARI EES SEISVAD VÄLJAKUTSED**

Aulaloeng
31. mail 2000

Tartu 2001

Tõlkinud Meelis Leesik
Keeletoimetaja Leelo Jago

© Viktor Orbán, 2001

ISBN 9985-4-0192-1

Tartu Ülikooli Kirjastus
Tiigi 78, Tartu 50410
Tellimus nr. 387

Your Excellencies
Ladies and Gentlemen

It is an honour and a pleasure for me to be here and speak to you today. To be here as a Hungarian really is a feeling like being among relatives. In addition to that there is a personal reason why I am happy to be here as well — that, probably, Estonia is the only country where there is really no need for an explanation of how somebody can be a Prime Minister when he is younger than 40 years old.

The relationship between Hungarians and Estonians has always been very special. It is said that there are no small nations, because the size of a nation does not depend on the number of its citizens. Yet it feels good to know that there exist some nations, the territory and the population of which are as small as ours, which we are distantly related with through our languages. That's one of the reasons why, before starting my main topic here, "Stability and Prosperity", I cannot help telling you how inspired I am by this place. So much so that I don't even feel like giving a speech here. If you permit me, I would just like to express some thoughts to spark a discussion among us.

Hungarian studies have a history reaching back 80 years here, so I assume that there is no need to tell you that nothing is simple with Hungarians. An anecdote will best explain what I mean: when in World War Two, Hungary declared war on the United States — you know we're a brave nation — the following conversation took

place between the Hungarian *chargé d'affaires* in Washington and a State department official, according to the Ciano Diaries:

- By the way, is Hungary a republic?
- No, Sir, it's a kingdom.
- And which royal family provides the King?
- None, Sir, there is no crowned ruler in Hungary. Hungary is governed by an admiral.
- Oh, so you have a fleet?
- No, we don't. Hungary has no sea.
- Well, well ... And do you have any claims?
- Yes, Sir, we do.
- On the United States?
- No.
- On Russia?
- No.
- Then on whom do you have your claims?
- On Romania.
- And so you will also declare war on Romania?
- No, Sir. With Romania, we are allies.

This is a story which is apt to highlight how complicated is Hungary's history and, sometimes, how complicated we Hungarians are.

The same kind of complexity applies to us this year, when the whole world celebrates the millennium. When we say 'millennium', practically everybody thinks of the past 1,000 years. Everybody, except for Hungarians, of course.

For in Hungary, we first think of the year 1896, when we first celebrated a millennium — let us say, our millennium. That millennium was the thousand-year anniversary of Hungarian settlement in Europe. But I suppose that should not make much impression here, as Tartu had its first fortress built some 300 years before our settlement in the Carpathian Basin.

So this year, the Christian world celebrates the Millennium, while we, Hungarians, again, celebrate 'another' millennium, let us say, in addition, our special one: this time, the one-thousand year anniversary of Hungary's statehood. This we date from the coronation of the first Hungarian king, Saint Stefan.

For much of those one thousand years freedom and independence have been at the core of our struggles, which I am sure must sound familiar to you. Yet, when ten years ago, in 1990, we took the first step on the road that was to lead to freedom and independence, we did not suspect that that step would eventually lead to the fall of communism and the end of a whole era in the history of the whole world. I still remember vividly our joy at seeing your country, and the entire Baltic region, freed at last from the 50 years of Soviet oppression and occupation. During those 50 years our countries did not even have direct diplomatic relations! Luckily, through our clever Finno-Ugric cultural diplomacy, we rescued our legacies for better times.

So the initial raptures of regaining freedom and independence were followed by ten hard years of post-communism — which is a term that, I am sure, sounds very familiar to you. It is the term most often used to describe the process of transition from communism to democracy. But in reality the meaning of the term "post-communism" is a bit more complicated than this. If you allow me, I will share with you what I mean by this term.

Post-communism covers the decade roughly between 1990 and the late 1990s in Central Europe and, I suppose, the Baltic region as well. It describes a situation where constitutional institutions are still fragile, or even simply non-existent. In politics, it means that parties that have no roots in communism are still fragmented, weak and represent no real alternative to successors of communist parties. In international relations, post-communism means that the countries characterised by it are still in a buffer zone between the Western world of stability

and security and the Russian sphere of influence. In the economy, as the rules for a market economy are not fully in place, there is no real, viable market.

If today we look at Hungary, but I suppose I can also say Estonia, we can see that this period of transition is over. During the past ten years, the foundations have been laid for political and economic stability and sustainable growth. In other words, in Hungary and, I hope, it is correct to say this with regard to Estonia as well, post-communism is over.

You may ask now: How did we get here?

If we look back at the last ten years, we can distinguish three phases of development there.

In the first five years, roughly from 1990 to 1995, we regained our freedom in two senses: both our individual and national freedom. You remember probably that we established a freely elected Parliament, an independent Judiciary, a Constitutional Court, and other democratic bodies. By seeing the occupying foreign troops leave our territory, we also regained our national independence.

In the second five years, largely until 1999, we regained, after the freedom, also our security. In other words, three countries of Central Europe (Hungary included) entered the North Atlantic Alliance.

And what is happening now, as we have entered the third phase, the next five years — as we see the future? In our understanding Hungary has entered a phase of rapid and dynamic economic growth. The inflation rate is down to 7% from the 14.5% two years ago, GDP growth was 4.5% last year, and it is 7% in the first quarter of the current year. The unemployment rate today is under 7%; industrial output in March expanded by more than 20%. And — what is, I suppose, most important—most economists predict that these figures will not remain exceptions, but show the trend for the next five years.

We have witnessed, Ladies and Gentlemen, an economic phenomenon which, according to all common-sense economic textbooks, is simply impossible. Our

economic indicators challenge basic economic principles. How can it be possible that budget deficit and inflation decrease, while GDP and employment increase, and our financial balance improves? This altogether beats any analytic speculation. Yet, this is something that Hungary, for instance, has managed to accomplish in 1999. And something similar has happened in some other Central European countries as well.

And, just like economic growth, centres of innovation have also shifted to the Central European region. This is the second phase of economic development, when investment shifts from cheap labour to research and development. More and more multinationals open their regional Research and Development facilities in Hungary, primarily in cutting-edge technologies such as telecommunications and information technology. The reason why multinational companies are picking Hungary as headquarters for their regional operations in production, as well as in Research and Development, is the intellectual skills and innovativity Hungarians have demonstrated. And this is the main hope for the future as well.

Yet what I have said about these three phases is characteristic not only of Hungary, but of our entire region. In the past few years, the business world has been closely watching the development of the Euro. This is truly a key development on our continent — but also for the rest of the world. Moreover, in parallel to that there is another major development under way: the growing together of a new belt of prosperity, of dynamic growth and of stability, stretching from the Baltic to the Adriatic, from the North of our region to the South.

This is an increasingly prosperous rim of the European Union. Think back in the European economic history. Just as in the 50s and in the 60s, the rim of the then core of Europe contained the most rapidly developing regions: Bavaria, later on Finland, Catalonia and Ireland — and now it is Central Europe whose economy develops at

about double the rate of the EU average. This produces a new growth belt in Europe at the turn of the millennium.

We can observe a similarly interesting phenomenon in the field of security. In the beginning of the nineties, the region faced three key issues, all related to the existence of large numbers of ethnic minority groups: let's say, first, the Russian issue, second, the Yugoslav issue, and third, the Hungarian issue. Let us take a look at what happened to these one by one.

Russia, after a good decade of transition, has still not managed to solve its problems. I'm convinced that you are far better experts in that field than we Hungarians, so I will forego making more substantial comments on that issue.

When you look at Yugoslavia, it produced the bloodiest series of wars Europe has seen since World War Two, but the ethnic minority issue is far from being settled yet, and can become a source of instability in the future as well.

And what about the Hungarian ethnic minorities? You probably know that Hungary has 10 million inhabitants and that around Hungary, in the neighbouring countries, there are ethnic Hungarian minorities numbering more than 4 million — now what about them? In the last 10 years, they established democratic parties and developed constitutional ways to promote democracy in their respective countries. Those that live in Slovakia and Romania have formed coalition governments with the democratic parties of the ethnic majorities and — according to their ethnic majority coalition partners — they act as a stabilising force in those governments. In the Ukraine, the Hungarians support the democratic reform efforts of President Kuchma. And in Yugoslavia, Hungarians are allies of the democratic parties in opposition. They work on finding ways for the transition from the Milosevic regime to democracy. In short, in the past ten years, Hungarian ethnic minorities have proved

that, in their respective countries, they were not part of the problem but of the solution.

And finally: where do we — probably together with your homeland, Estonia, as well — want to go from here? Hungary is now a member of NATO, where, I believe, it has the special mission to project stability in our own region, Central Europe, as well as in South-Eastern Europe. As we see the need for such stabilising factors also in the Baltic region, Hungary wholeheartedly supports NATO's enlargement in the north.

There is another place which both our countries want to go to — I mean the European Union. As another one of our linguistic relatives, Finland, is already a member, I think we should try to form some sort of trilateral consultation forum to consider this issue, probably with regular meetings between the Prime Ministers, where our Finnish friends could assist our accession from within. Apart from the Finnish Prime Minister, I have recently met with the major Finnish businessmen who confirmed to me that Finland is very much supportive of EU enlargement and the membership in it of Estonia and Hungary, too.

But Hungary and Estonia have yet other important fields of common interest which made me come here.

Firstly, Economy and Investment.

So, Ladies and Gentlemen, although both our countries are seeking to obtain membership in the European Union, it would be a grave error if we failed to improve our business ties even prior to our accession. I simply don't understand how it is possible that our trade lags so much behind our cultural relations, despite the fact that we have invested considerable effort into creating a free trade agreement.

It must be our fault, because evidently, with your history in trade, you must be well versed in that area. I only regret that we can't stay for the exciting Hanseatic days of June 8–11, which would have enabled us to look around for additional business possibilities. But anyway, I

believe we should be more clever to break the ice and increase trade between our countries.

The second prospective field for the future cooperation is culture and education.

As I already mentioned, our cultural relations had a key role in rescuing the excellent legacy that we had before Communism. So we have worthy traditions to build on, but here also I believe there is room for expansion. I hope that the Estonian Institute in Budapest and the recently opened Hungarian Institute in Tallinn will help boost our cultural ties, and also that soon there will be more opportunities for both you and Hungarian students to study in each other's countries.

And the third prospective field is tourism.

I have heard of an Estonian proverb which says that 'the town is new every day'. This may be true, but coming here to this old and fascinating town of yours I must admit I was primarily impressed by the many old charms this place holds for the visitors — among them, the University, of course, Mr Rector.

I can only hope that by increasing the possibility of air travel, which is missing now — direct air travel — more and more Hungarians will have the opportunity to discover this beautiful jewel of yours, as well as many other places of interest in Estonia.

I am firmly convinced that through increased cooperation we can make better use of all these areas, from business through education, to the mutual benefit of our nations.

On this note of optimism, let me thank you very much for your kind attention. And if you have any questions, I will be happy to answer them or to consult with you on all the issues I have mentioned, or any new ones you might raise. Thank you very much.

Question: *Who in NATO Council would vote for and who against the Estonian membership?*

As there has been no vote to date on the possible membership of Estonia in NATO Council, I cannot say with absolute certainty which country would vote in favour or which would vote against it.

But may I just make a remark on how difficult it was to campaign in favour of the membership of Hungary in NATO and how difficult it was to convince the Western hemisphere to accept Hungary, because our position is quite unique. The reason why I want to explain our unique situation a little bit is to inspire you with hope and and encourage you, showing that it is not impossible to get into NATO even under very difficult circumstances.

Let's just look back two years in history. You know that Hungary has no kind of territorial links to any NATO country — Hungary is a NATO island. Austria is not a member of NATO and neither is Slovakia — not to speak of Romania, Yugoslavia, Croatia, Slovenia and so on. So it's a NATO island. Thus, we should be slightly puzzled here — why did the Western community decide to accept Hungary as a NATO member, given the disadvantages this brings?

And I think there were two reasons for that.

The first we can apply to Estonia as well, and this is the existence — of which I am firmly convinced — of a moral equilibrium of history. It was a kind of justice done to Hungary, not because of the Second World War — because of the '56 revolution. So what I would like to underline is that it is important to argue not always on the basis of the future but on the basis of the past as well — because it can convince a lot of people in the Western hemisphere.

I can share with you my personal experiences: I was several times in the United States in order to campaign for Hungary's membership in NATO. And I met many

elder gentlemen in the US Senate and Congress, who all said that, after all, there was just one simple reason why Hungary should be a member of NATO — because of history. And they added, “We remember quite well, when we were young men, how sad it was that the Western community did nothing in order to help the 1956 revolution in Hungary.”

So what is important is this kind of historical element — and you can find something similar — too many, I suppose, in Estonian history. Historical argument is always important, because of the moral equilibrium of history.

And the second argument why Hungary was accepted was — the Balkans. NATO thought that there could be a special role for Hungary — as a mission, as a member of NATO, to project stability on the Balkans, to have a headquarters of NATO in the Balkans.

Thus, apart from historical arguments, you should probably find other arguments as well, showing why, from the point of view of NATO, it is important to have Estonia in the alliance.

This, then, would be the other argument. So if you are able to come up with these very different types of arguments, you have a good chance to convince them to get in, to be accepted.

What I can say is that Hungary is absolutely, unconditionally in favour of your membership in NATO. This is an official position of the Hungarian government and I have demonstrated this position in NATO Council meetings as well. Thus — wholeheartedly — this is the nature of our support to your membership. Other countries, they are always very cautious: I do remember, apart from the positive things about the previous enlargement, some sad moments as well. I remember quite well how many silly discussions went on about how enlargement would affect the Russian developments, about whether the enlargement of NATO would help the Russian hard-liners or not. And many Western observers and politicians

argued that we should not disturb the developments in Russia by enlarging NATO because it could alter the domestic political situation in Russia and make the hard-liners stronger.

And look what has happened: there has been an enlargement and it has had practically no impact on Russian domestic politics! It's just simply not true that the enlargement, by itself, will make the hard-liners in Russia stronger.

That's our experience.

Probably with the Baltic states, with Estonia, it is a bit more complicated — I have to accept that — but not impossible.

So I would like to encourage all of you to argue openly in all international fora, because this kind of historical justice belongs to you, too.

This is my reply to your question, Sir.

Question: *What brings the Hungarian Prime Minister to such a far corner as Estonia at this very point in time?*

I think the two countries are, indeed, quite far from each other in the geographical sense, and the reason why we are here, apart from being proud that we can be here as the first time ever Hungarian Prime Minister in Estonia — you know it's a very good feeling for a Prime Minister to be first — despite that very nice feeling, the other reason why we're here is that we are trying to do something together with your Prime Minister in order to improve our economic relations.

You know, we have already successfully negotiated a free trade agreement. We should put it to work as soon as possible, and probably support some companies, too — as matchmakers, let's say — to bring them together and promote some joint investment and trade as well.

As you see, I am not satisfied at all now with the economic ties between the two countries. We can do something about it. And that's the reason why we are here and that will be the job for tomorrow.

In the field of cultural relations, I'm far more satisfied, I must say. Intellectuals are always more motivated than businessmen, because intellectuals are motivated by history and spiritual issues as well, while businessmen, as you know, are just motivated by profit. It's more difficult for them.

But because of having so much common history, the intellectual ties are still strong and I think we can even improve them. But we cannot be dissatisfied.

Speaking about political relations, my idea is — and we will discuss this point tomorrow — that Finland, Estonia and Hungary should establish a regular consultation forum, not only on the level of the presidents, which is very good that we have, but also on the level of the Prime Ministers, because governmental machinery is motivated by the Prime Ministers everywhere in the world. Therefore the Prime Ministers, too, should work together on a trilateral basis. I suppose — I m not sure, but I suppose that, probably, Finland is also interested in building up that kind of Prime Ministers' trilateral consultation forum.

Teie Ekstsellentsid
Mu daamid ja härrad

Mulle on suureks auks ja rõõmuks täna siin olla ning teiega rääkida — ungarlasena on ju siinolemine otsekui sugulaste sekka tulek. Lisaks sellele teeb mulle loomulikult rõõmu veel ka tõsiasi, et Eesti on tõenäoliselt ainus riik, kus ei ole vaja selgitada, kuidas on nooremalt kui 40-aastaselt võimalik saada peaministriks.

Niisiis on ungarlaste ja eestlaste suhe midagi erilist. Öeldakse, et pole olemas väikesi rahvaid, kuna rahva suurus ei sõltu selle arvukusest. Siiski on heameel tõdeda, et on olemas rahvaid, kes, olgugi territooriumilt ja rahvaarvult sama väiksed kui meie, on oma keele kaudu meiega kaugetes sugulussidemetes.

See on ka üheks põhjuseks, miks ma enne kui oma ettekande teema, "Stabiilsus ja õitseng" juurde asun, lihtsalt pean mainima, kuivõrd siin olemine mind hingestab — sedavõrd, et ma ei tahakski mingit kõnet pidada, vaid pigem, kui lubate, lihtsalt teiega oma mõtteid jagada ning loodetavasti sellega arutelu tekitada.

Ungari kultuuri ja ajalugu on Eestis õpetatud juba 80 aasta vältel, seega pole arvatavasti vaja teile meelde tuletada, et ungarlaste puhul on pealtnäha lihtsad asjadki keerulised.

Ehk selgitab minu mõtet kõige paremini üks anekdoot. Kui Ungari Teise maailmasõja ajal Ameerika Ühendriikidele sõja kuulutas — te ju teate, et me oleme väga vapper rahvas — leidis, Ciano päevikute põhjal, Washing-

tonis resideeriva Ungari diplomaatilise asjuri ja Ameerika Ühendriikide Riigidepartemangu ametniku vahel aset järgnev vestlus:

— Tahtsin muuseas küsida, kas Ungari on vabariik?

— Ei, see on kuningriik.

— Ja millisest kuninglikust perekonnast kuningas pärineb?

— Ei ühestki. Ungaris puudub kroonitud pea. Ungari valitsust juhib admiral.

— Ahaa, teil on siis laevastik?

— Ei, laevastikku meil pole. Ungari ei ole mereriik.

— Ah soo ... Ja on teil mingeid nõudmisi?

— On küll.

— Kas Ameerika Ühendriikide suhtes?

— Ei.

— Kas Venemaa suhtes?

— Ei.

— Aga kelle suhtes siis?

— Rumeenia suhtes.

— Niisiis, te kuulutate sõja ka Rumeeniale?

— Ei, seda mitte. Rumeenia on meie liitlane.

Selline on üks lugu, mis võiks iseloomustada Ungari ajaloo keerukust ja ehk ka seda, kuidas kõik ungarlastega seonduv võib tunduda keerulisena.

See kehtib ka käesoleval aastal, mil kogu maailm tähistab aastatuhandevahetust. Kui öelda "aastatuhandevaheetus", mõtlevad kõik viimasele tuhandele aastale ... välja arvatud, muidugi, ungarlased.

Sest Ungaris lähevad meie mõtted kõigepealt aastale 1896, mil me oma esimese, ja võiksime öelda ka "meie" aastatuhande täitumist tähistasime. Tol aastal möödus tuhat aastat ungarlaste asumisest Euroopasse. Kuid siin Eestis niisugune tõdemus loomulikult erilist elevust ei tekita — ehitati ju Tartus esimene linnus 300 aastat enne, kui ungarlased üldse Karpaadi basseini aladele asusid.

Niisiis, käesoleval aastal, kui kogu kristlik maailm tähistab millenniumivahetust, tähistame meie, ungarlased, "oma", võiks lisaks öelda ka "erilise", millenniumi täitumist. Tegemist on Ungari riigi tuhandenda aasta-päevaga, arvestatuna esimese Ungari kuninga, Püha Stefani, kroonimisest.

Enamuse aja vältel sellest tuhandeaastasest perioodist on meie püüdluste keskmes püsinud vabadus ja sõltumatus, mis on kindlasti teile liigagi hästi arusaadav. Samas, kui me kümne aasta eest, 1990. aastal, astusime esimese sammu teel, mis pidi viima vabadusele ja sõltumatusele, ei aimanudki me algul, et see samm põhjustab lõpuks kommunismi langemise ja seega terve maailmaajaloo epohhi lõppemise. Mäletan siiani selgelt meie rõõmu, kui nägime, kuidas te vabanesite, ja kuidas vabanes kogu Baltikum 50-aastasest Nõukogude okupatsioonist ja rõhumisest. Nende 50 aasta vältel ei olnud meie riikide vahel isegi otseseid diplomaatilisi sidemeid. Õnneks õnnestus meil targalt soome-ugri kultuuridiplomaatiat ajades oma pärandid paremate aegade ni säilitada.

Nõnda järgnes esmasele vabaduse ja iseseisvuse saavutamise joovastusele kümme rasket aastat postkommunismi. Viitan siin nähtusele, mis on teile kaheldamatult hästi tuttav: tegemist on määratlusega, mida valdavalt kasutatakse kirjeldamaks üleminekuprotsessi kommunismilt demokraatialle. Tegelikult on asjad komplitseeritud — ma mõtlen sellega, et mõiste "postkommunismi" sisu ei ole nii üheselt hõlmatav. Selgitaksingi nüüd, mida täpsemalt selle all silmas pean.

Kesk-Euroopas, ning ma arvan, et ka Balti riikides, hõlmab postkommunism ajavahemiku 1990. aastate algusest kuni lõpuni. Selle nimetusega viidatakse olukorrale, kus põhiseaduslikud institutsioonid on veel väetid või neid ei eksisteerigi. Poliitikas tähendab see, et erakonnad, kellel pole sidemeid kommunistidega, on ikka veel killustatud, nõrgad ega suuda pakkuda alternatiivi komparteidest välja kasvanud poliitilistele rühmitustele. Rahvusvahelistes suhetes tähendab postkommunism, et

riik on ikka veel puhvertsoonis stabiilse ning turvalise läänemaailma ja Venemaa mõjusfääri vahel. Majanduses ei ole turu reguleerimiseks vajalikud normid veel paigas, ning seetõttu ei saa ka rääkida tegelikust, elujõulisest turumajandusest.

Kui me vaatleme Ungarit tänapäeval — aga ma arvan, et võiksime sama öelda ka Eesti kohta — näeme, et üleminekuperiood on läbi saanud. Viimase kümne aastaga on rajatud alusmüür poliitilisele ja majanduslikule stabiilsusele ning säästlikule arengule. Teisisõnu, Ungaris, nagu loodan, et Eestiski, on postkommunismiaeg läbi.

Nüüd võiksime küsida: kuidas me nii kaugele jõudsime?

Viimasele kümnendile tagasi vaadates saame eristada kolme arenguperioodi.

Esimene viie aasta vältel, ca 1990. aastast 1995. aastani, võitsime tagasi vabaduse, ja seda kahes mõttes: nii üksikisikute kui ka riikide tasandil. Tõenäoliselt mäletate, et rajasime vabalt valitava parlamendi, sõltumatu kohtusüsteemi, põhiseadusliku kohtu ning teised demokraatliku riigi organid. Nähes okupantide võõrvägesid lahkuemas, teadsime, et olime tagasi võitnud ka meie riikliku sõltumatus.

Järgneva viie aasta vältel, üldjoontes kuni 1999. aastani, võitsime lisaks vabadusele tagasi ka oma julgeoleku. Ehk siis — kolm Kesk-Euroopa riiki (sealhulgas Ungari) said Põhja-Atlandi alliansi liikmeteks.

Ning mis toimub praegu, mil me oleme jõudnud järgmise viieaastase tsükli algusse ning vaatame tulevikku. Me näeme, et Ungaris on alanud kiire, dünaamilise majanduskasvu periood. Inflatsioonimäär on kahe aasta taguselt neljateistkümnelt ja poolelt protsendilt langenud seitsmele protsendile. Kui SKP juurdekasv eelmisel aastal moodustas neli ja pool protsenti, on see käesoleva aasta esimese kvartaliga kasvanud seitsme protsendini, samas kui tööpuudus on langenud allapoole seitsme protsendi künnist. Samuti kasvas tööstustoodang märtsikuus üle 20% võrra. Ning — mis on minu arvates kõige tähtsam —

enamus majandusteadlasi ennustab, et ülaltoodud näitajad ei jää erandlikeks, vaid osutavad järgmise viie aasta püsivatele suundumustele.

Mu daamid ja härrad, me oleme niisiis tunnistajaks majandusnähtusele, mis iga praktikapõhise majandusõpiku seisukohast on lihtsalt võimatu. Meie majandusnäitajad panevad kahtlema majandusteaduse aluspõhimõtete kehtivuses. Kuidas on võimalik, et eelarve puudujääk ja inflatsioon vähenevad, samas kui SKP ja tööhõive kasvavad ning riigi finantsbilanss paraneb? See lööb iga-sugusel analüüsil jalad alt. Samas on tegemist olukorraga, mis Ungaris on 1999. aastal saavutatud ning sarnaseid arenguid on toimunud teisteski Kesk-Euroopa riikides.

Koos majanduskasvuga on Kesk-Euroopasse nihkunud ka innovatsioonikeskused. Tegemist on majandusliku arengu teise etapiga, kus investeeringuid hakatakse tegema odava tööjõu kasutamise asemel teadus- ja arendustegevusse. Üha enam on rahvusvahelisi korporatsioone, kes toovad oma teadus- ja arendustegevuse harukontorid Ungarisse — eelkõige telekommunikatsiooni ja IT-laadsetes tehnika viimase sõnaga tegelevates valdkondades. Põhjuseks, miks firmad rajavad siia lisaks regionaalsetele tootmise juhtimise keskustele ka teadus- ja arendustegevuskeskused, on see, et ungarlased on suutnud tõestada oma kõrget haridustaset ja innovatiivsust — mis jäävad meie põhiliseks lootuseks ka tulevikus.

See, mis ma just nende kolme perioodi kohta rääkisin, ei iseloomusta õigupoolest mitte ainult Ungarit, vaid kogu meie regiooni. Viimase paari aasta jooksul on äri-ringkonnad jälginud tähelepanelikult euroga toimuvat. Tegemist on ju meie mandri ühe tähtsaima arenguga, mis on äärmiselt oluline ka ülejäänud maailmale.

Aga paralleelselt sellega on aset leidnud veel üks oluline protsess: kokku on kasvamas terve uus heaoluriikide vöönd, kus areng on dünaamiline, kuid olukord stabiilne — vöönd, mis ulatub Balti merest Atlandi ookeanini, meie regiooni põhjaosast lõunasse.

See kujutab endast Euroopa Liidu üha kõrgema elatus-
tasemega serva. Mõelgem korra tagasi Euroopa
majandusloole. Viiekümnendatel ja kuuekümnendatel
aastatel arenesid teistest kiiremini toonase Euroopa
südapiirkonna äärealad: Baieri, hiljem Soome, Kataloonia
ja Iirimaa. Hetkel on majanduse areng EL keskmisest
kaks korda kiirem Kesk-Euroopas: seega moodustub
Euroopas millenniumivahetusel uus kiire majandus-
kasvuga riikide vöönd.

Huviväärset arengut võime täheldada ka julgeoleku
valdkonnas. 1990. aastate alguses oli regioon silmitsi kol-
me probleemiga, mis kõik puudutasid suurte vähemus-
rühmade olemasolu: nimetagem esimeseks Venemaa,
teiseks Jugoslaavia ja kolmandaks Ungari probleemi.
Vaatame, mis neist kõigist saanud on.

Pärast tervet üleminekuaastakümnet ei ole Venemaa
ikka suutnud oma probleeme lahendada. Olen aga kindel,
et siin olete teie ungarlastest palju pädevamad, ning ei
peatuks seega sellel pikemalt.

Kui heidame pilgu Jugoslaaviale, näeme, et see val-
landas sõdade laine, mis Teise maailmasõja järgses Euroo-
pas on seni olnud ohvriterohkeim, ei ole rahvusvähe-
muste küsimust kaugeltki lahendanud ning võib jääda
ebastabiilsuse allikaks ka tulevikus.

Ning kuidas on Ungari rahvusvähemustega? Tõenäo-
liselt olete kuulnud, et Ungaris elab 10 miljonit inimest
ja Ungarit ümbritsevate riikide piiräärsetel aladel veel
ligikaudu 4 miljonit ungarlast. Kuidas on lood nendega?
Kümnendi vältel on nad moodustanud oma demokraatli-
kud parteid ja asunud oma asukohamaade põhiseadustega
sätestatud viisil toetama demokraatiat neis riikides. Näi-
teks Slovakkia ja Rumeenia ungarlased on oma erakon-
dade kaudu astunud koalitsioonivalitsustesse nende riiki-
de enamusrahvuste demokraatlike parteidega — ning,
nagu me nende enamusrahvuseparteidest koalitsiooni-
partneritelt kuuleme, mängivad nimetatud riikide valit-
sustes stabiliseerivat rolli. Nõnda toetasid Ukraina ungar-
lased president Kutšma suunda demokraatlikele refor-

midele; ka Jugoslaavias on ungarlased opositsioonis olevate demokraatlike parteide liitlased ning nende püüdlused on suunatud üleminekuvõimaluste leidmisele Miloševići režiimilt demokraatlikule riigikorraldusele. Kokkuvõtteks võib öelda, et viimase kümnendi jooksul on ungari rahvusvähemused näidanud, et oma asukohamaades tahavad nad olla osaks mitte probleemidest, vaid nende lahendustest.

Ning lõpetuseks: kuhu me nüüd — ja tõenäoliselt teeme seda koos teie kodumaa, Eestiga — sihti seadma peaksime?

Ungari on saanud NATO liikmeks, millest tulenevalt tal on minu arvates ka eriline missioon: stabiliseerida olukorda oma regioonis, Kesk-Euroopas, nagu ka Kagu-Euroopas. Et meie arvates on seesugust stabiilsuskeskust vaja ka Balti regiooni, toetab Ungari kõigest südamest NATO laienemist põhja.

On veel üks siht, mida meie riigid jagavad — ma mõtlen siin Euroopa Liitu astumist. Kuna ühed meie keelesugulased, soomlased, on juba liidu liikmed, pakuksin ma, et me peaksime omavahel moodustama kolmepoolse nõupidamisfoorumi selle küsimuse arutamiseks. Tõenäoliselt peaks see toimuma meie peaministrite regulaarsete kohtumiste teel, mille tulemusena meie Soome kolleegid saaksid Ungari ja Eesti ühinemist liiduga seestpoolt toetada. Peale Soome peaministri olen ma hiljuti kohtunud ka Soome suurärimeestega, kes kõik kinnitasid, et Soome toetab täielikult Euroopa Liidu laienemist ning Eesti ja Ungari vastuvõtmist liitu.

Samas on Ungaril ja Eestil veel teisigi olulisi huvisfääre, mis mind siia tulema ajendasid.

Esimeseks neist on majanduse ja investeeringute sfäär.

Siin, mu daamid ja härrad, olgugi et mõlemad meie riigid taotlevad Euroopa Liidu liikmeks saamist, teeksime igatahes suure vea, kui loobuksime ühinemiseelsel perioodil omavahelisi ärisidemeid parandamast. Ma keeldun mõistmast, miks, hoolimata meie vabakaubanduslepingu sõlmimisse investeeritud jõupingutustest, jäävad meie

riikide kaubandussuhted kultuurisidemetest nii kaugele maha.

Tõenäoliselt peab tegemist olema meiepoolse veaga, kuna on ilmne, et teie kaubanduse ajalugu arvestades on teil nimetatud valdkonnas kogemusi enam kui küllalt. Mul on väga kahju, et ma ei saa siia jääda 8.–11. juunini toimuvate põnevate hansapäevade ajaks. Jääda siia eesmärgiga sõlmida uusi ärisidemeid ... Igal juhul usun, et peaksime olema targemad jää murdmisel kaubanduse vallas ning meie riikide suhteid selles valdkonnas tihendama.

Teiseks tulevikku suunatud koostöö valdkonnas on kultuur ja haridus.

Nagu ma juba mainisin, oli kultuurisidemetel oluline roll meie kommunismieelse ajaloolise pärandi alalhoidmisel. Niisiis on meil väärikad traditsioonid, mida tuleb edasi arendada — mis aga ei tähenda, et siin poleks võimalik luua uusi. Loodan, et Eesti Instituut Budapestis ja hiljuti avatud Ungari Instituut Tallinnas suudavad meie kultuurisidemeid märkimisväärselt tihendada, ning et peatselt avaneb nii teile kui ka Ungari üliõpilastele rohkem võimalusi siirduda õppima üksteise riikidesse.

Ning kolmandaks võimaliku koostöö sfääriks on turism.

Kuulsin kunagi ühte eesti vanasõna, mis ütleb: “Linn on iga päev kui uus”. See võib küll nii olla, kuid saabudes siia, teie pikaegsete traditsioonidega ja kütkestavasse linna, pean ma tunnistama, et mind köitis kõige enam see ajalooline sarm, mis Tartu külalistele kohe silma tor-kab — ning mille osaks, lugupeetud Rektor, on loomulikult ka Ülikool ...

Jääb ainult loota, et otselennuühenduse loomisega — mida praegu ei ole — saab üha rohkem ungarlasi võimaluse tulla avastama teie imekaunist linna, nagu ka teisi Eesti huviväärsusi.

Olen veendunud, et tihendades oma koostööd, suudame kõigis nendes sfäärides, majandusest hariduseni, mõlema riigi hüvanguks enam ära teha.

Sellel optimistlikul noodil tänaksingi teid tähelepanu eest ning, kui teil on küsimusi valdkondade kohta, mida oma kõnes puudutasin, vastan neile heameelega, või kommenteerin teisi küsimusi, mis teile huvi pakuvad. Tänan teid veel kord.

Küsimus: Millised NATO liikmed hääletaksid praegu Eesti vastuvõtmise poolt ja millised vastu?

Et organisatsiooni nõukogu ei ole siiani Eesti võimaliku kuulumise osas NATOsse hääletanud, ei saa ma ka saajaprotsendilise kindlusega väita, millised riigid hääletaksid poolt ja millised vastu.

Küll aga võiksin kommenteerida, kui keeruline oli veenda NATOt Ungarit aktsepteerima ja läänemaailma Ungarit omaks võtma — kuna meie olukord oli nii mõneski mõttes erandlik.

Põhjuseks, miks ma sellest teile rääkida tahan, on soov süstida teisse lootust ja näidata, et isegi väga keerulisest olukorrast tulles ei ole NATO liikmeks saamine võimatu.

Niisiis vaadagem ajas kaks aastat tagasi.

Te teate, et Ungaril ei ole territoriaalseid kokkupuutepunkte ühegi NATO riigiga — Ungarit võiks NATO mõttes vaadelda kui isoleeritud saarekest. Austria ei kuulu NATOsse, sinna ei kuulu ka Slovakkia — Rumeeniast, Jugoslaaviast, Horvaatiast, Sloveeniast ja teistest rääkimata.

Nii on siis tegemist teistest NATO riikidest isoleeritud alaga. See peakski meid hämmastama: miks otsustasid lääneriigid Ungari NATOsse võtta, arvestades ta ebasoodsat asendit?

Ma arvan, et selleks oli kaks põhjust.

Esimene neist kehtib ka Eesti kohta — see tuleneb teatud “moraalsest tasakaalustatusest” ajalooprotsessis, põhimõttest, mille toimimises mina isiklikult olen veendunud. Nii oli NATO liikmeks saamine Ungari suhtes

teatud mõttes õiglane — mitte küll Teise maailmasõja, vaid hoopis 1956. aasta revolutsiooni pärast.

Mida ma siin rõhutada tahaksin, on just see, et me peaksime oma seisukohti põhjendama mitte ainult tulevikust, vaid ka minevikust lähtudes — nii on meil võimalik veenda paljusid läänlasi.

Võin jagada oma isiklikke kogemusi ajast, kui külastasin mitmel korral Ameerika Ühendriike, et veenda neid Ungarit NATOsse võtma. Kohtusin seal paljude eakate kongresmenide ja senaatoritega, kes kõik ütlesid, et õigupoolest on Ungari NATO liikmeks võtmisele üksainus, ja väga lihtne, põhjendus — ajalugu. Ja nad lisasid: "Mäletame selgesti, kuidas tol hetkel meie noorusajal tegi meele mõruks, et lääneriigid Ungari 1956. aasta revolutsiooni toetamiseks midagi ette ei võtnud."

Siit võib näha, kui tähtsad on niisugused ajaloolised tõigad. Võib ju Eesti ajaloostki leida — ning usun, et mitte vähe — taolisi sündmusi. Ajaloolised argumendid on alati olulised, kuna toimib ajalooprotsessi moraalse tasakaalustatuse põhimõte.

Ja teiseks Ungari vastuvõtmise põhjuseks oli olukord Balkanil. NATO arvamus on, et Ungari võiks sellega seoses etendada erilist rolli kui organisatsiooni liige ja esindaja, olles stabiilsuse kantsiks ja NATO peakorteriks Balkani regioonis. Niisiis peaksime lisaks ajaloost ammutatud argumentidele otsima ka teisi, põhjendamaks vajadust, NATO seisukohalt, Eesti alliansi liikmeks võtta.

See olekski teine põhjendus. Kui suudate esile tuua niivõrd erinevaid argumente, on teil head šansid veenda allianssi teid vastu võtma.

Mida ma veel võin öelda, on see, et Ungari on täielikult ja tingimusteta Eesti NATO liikmeks saamise poolt. Selline on Ungari valitsuse ametlik seisukoht ja ma olen seda NATO nõukogu istungitel korduvalt väljendanud. Seega — meie toetus Eesti püüdlustele NATOsse astuda on sajabrotsendiline. Teised riigid on sageli väga ettevaatlikud: mäletan veel eelmise laienemise ajast, lisaks toonastele positiivsetele sündmustele, ka mõnin-

gaid kurvastavaid seiku. Mäletan hästi, kui palju oli — võiksin vist kasutada sõna “tobedaid” — arutelusid teemal, kas NATO laienemine mängib kätte trumbid Venemaa impeeriumimeelsetele. Toona väitsid paljud vaatlejad, et me ei tohiks Venemaal toimuvat NATO laiendamisega häirida, kuna see võiks Venemaa sisepoliitilisel maastikul jäiga joone pooldajatele soodsalt mõjutada.

Kuid vaadake, mis on juhtunud: laienemine toimus ja sellel pole Vene sisepoliitikale praktiliselt mingit mõju olnud! Niisiis ei vasta tõele väide, et laienemine isenesest Vene impeeriumimeelsete positsioone tugevdab.

Niisugune on meie kogemus.

Tõenäoliselt, ja pean seda tunnistama, oleks olukord Balti riikidega — Eestiga — mõneti keerulisem. Aga mitte võimatu.

Niisiis tahaksin teile soovitada esineda julgelt rahvusvahelisel areenil oma argumentidega, sest ajalooprotsessi seisukohalt on õiglus siin ka teie poolel.

Selline, lugupeetud härra, oleks vastus Teie küsimusele.

Küsimus: Mis toob Ungari peaministri niisugusesse kaugesse Euroopa nurka nagu Eesti just praegusel ajahetkel?

Tõepoolest, tuleb tunnistada, et meie riigid on geograafiliselt üksteisest küllaltki kaugel. Põhjuseks, miks käsil oleva külaskäigu ette võtsin, on lisaks võimalusele kasutada juhust olla esimene Ungari peaminister, kes Eestit külastab — ning te teate ju, kuidas peaministritele meeldib milleski esimene olla — ka tõsiasi, et katsume koos teie peaministriga midagi ette võtta meie majandussuhete parandamiseks.

Nagu te teate, oleme juba sõlminud vabakaubandusleppe. Nüüd peaksime selle nii ruttu kui võimalik tööle rakendama ja tõenäoliselt mõningaid ettevõtteid suhete sisseseadjaina toetama, nii-öelda, need omavahel kokku

viima ja sellega ühiseid investeeringuid ning kaubandust soodustama.

Nagu kuulsite, ei ole ma üldse rahul meie riikide majandussuhetega. Siin aga saame kindlasti midagi ette võtta — sellepärast olengi siin ja asun homme neid küsimusi käsitlema.

Pean tunnistama, et kultuurisidemete valdkonnas on palju rohkem põhjust rahuloluks. Intellektuaalidel on alati olnud parem motiveeritus kui ärimeestel, kuna esimesi ajendab ajalugu ning vaimsed huvid, samas kui ärimehi ajendab ainult kasum, mistõttu neid on raskem liikvele saada.

Et meie ajaloos on nii palju puutepunkte, on meie intellektuaalsed sidemed endiselt tugevad ja usun, et võime neid veelgi tugevdada. Kuid kindlasti pole meil põhjust rahulolematuseks.

Poliitilistest sidemetest rääkides oleks minu mõte — ning me arutame seda homme — et Soome, Eesti ja Ungari moodustaksid alalise konsultatsioonifoorumi. See võiks toimida mitte ainult presidentide tasandil (kuigi on väga tore, et see meil juba töötab), vaid ka peaministrite omal, sest just viimased on need, kes üle kogu maailma valitsusasutuste tegemisi mõjutavad. Niisiis peaksid ka peaministrid siin koostööd tegema. Ma eeldan — ei saa seda veel täie kindlusega väita — et tõenäoliselt oleks niisuguse peaministrite konsultatsioonifoorumi loomisest huvitatud ka Soome.

CURRICULUM VITAE

Prime Minister VIKTOR ORBÁN was born on May 31, 1963 in Székesfehérvár. He spent his childhood in Alcsútdoboz, Vértesacsa and Felcsút. In 1977, his family moved to Székesfehérvár where he attended the Blanka Teleki High School, from which he graduated in 1981. Since early childhood, one of his favorite pastimes has been playing soccer — he has been a member of several clubs. During 1981–1982, Orbán joined the military for his compulsory service, in Zalaegerszeg.

In 1987, Mr Orbán received his diploma from the ELTE University of Law. From 1987–1989, he lived in Szolnok but commuted to Budapest, where from November 1987 to March 1988 he worked as a sociologist at the Agriculture and Food Industry's Director Training Institute. In April 1988, he was nominated Research Fellow at the Central European Research Group, sponsored by the Soros Foundation, through which in 1989 he received a scholarship to study the history of English liberal political philosophy at Pembroke College, Oxford.

In 1983, Viktor Orbán was one of the founding members of the Juridical Sociological Collegium (renamed István Bibó Collegium in 1988). With several members of the Collegium, Orbán helped establish a journal of sociology entitled "*Századvég*", and served as one of the editors. On March 30, 1988, he was among the founders of the Federation of Young Democrats — *Fidesz* — to act as its spokesperson from March 1988 to October 1989. In October 1988, at the first Fidesz Congress, he was elected member of the Fidesz National Presidency, a function which he held until October 1989.

On June 16, 1989 at the Hero's Square, Mr Orbán gave a speech on the occasion of the reburial of Imre Nagy. This brought him wide political acclaim. He demanded free elections and the withdrawal of Soviet troops from Hungary. In the summer of 1989, he took part in the negotiations during the Opposition Round-table discussions.

Since 1990, Viktor Orbán has been a member of Parliament. From May 1990 to May 1993, he was the Fidesz faction leader. In May 1993, he was elected President of Fidesz, subsequently to be re-elected also in 1994 and 1995. In

1995, Fidesz modified its name to Fidesz — Hungarian Civic Party.

Under the direction of Mr Orbán, Fidesz was transformed from a radical student movement into a moderate liberal party. In September 1992, Orbán was elected Vice-President of the Liberal International (LI) and, in January 1993, Member of the LI Executive Board. Following the 1994 elections he became the Chairman of the Parliamentary Committee on EU Integration, also serving as Deputy Chairman of the Harmonization of Law sub-committee. In 1996, Mr Orbán became Chairman of the National Committee of the New Atlantic Initiative.

In 1998, in the Fidesz-MPP-FKGP-MDF coalition government, Viktor Orbán took his Oath of Office as Prime Minister of the Republic of Hungary.

CURRICULUM VITAE

VIKTOR ORBÁN on sündinud 31. mail 1963. aastal Székesfehérváris. Tema lapsepõlv möödus Alcsútdobozis, Vértesacsas ja Felcsútis. 1977. aastal kolis Orbánite pere tagasi Székesfehérvári, kus Viktor õppis Blanka Teleki keskkoolis, mille ta lõpetas 1981. a. Juba varasest lapsepõlvest oli tema lemmikhobide hulgas jalgpall, mida ta mängis mitmete klubide koosseisus. Aastad 1981–1982 veetis Orbán ajateenistuses Zalaegerszegis paiknevas sõjaväeosas.

1987. aastal lõpetas Viktor Orbán juristidiplomiga ELTE Õigusinstituudi. 1987.–1989. aastani elas ta Szolnokis, käies tööl Budapestis, kus ta 1987. a. novembrist kuni 1988. a. märtsini töötas sotsioloogina Põllumajanduse ja Toiduainete-tööstuse Juhtide Koolituskeskuses. Aprillis 1988. a. määrati ta Sorose fondi poolt rahastatava Kesk-Euroopa Uurimisrühma teaduriks. Viimase kaudu sai ta 1989. aastal ka stipendiumi Briti liberaal-poliitilise filosoofia ajaloo õpinguteks Pembroke'i kolledžis Oxfordis.

1983. aastal osales Viktor Orbán Õigussotsioloogilise Kolleegiumi asutamisel (nimetati 1988. a. ümber István Bibó Kolleegiumiks). Koos mõnede teiste kolleegiumi liikmetega aitas Orbán asutada sotsioloogiaajakirja “Századvég” ning oli üks selle toimetajaid. 30. märtsil 1988. a. oli ta Noorte Demokraatide Föderatsiooni *Fidesz* asutajaliikmete hulgas ning 1988. a. märtsist kuni 1989. a. oktoobrini selle eestkõneleja. 1988. a. oktoobris valiti Viktor Orbán *Fidesz*i esimesel suurokogul ka organisatsiooni eestseisusesse, millesse ta samuti kuulus kuni 1989. a. oktoobrini.

16. juunil 1989. a. esines Orbán Imre Nagy ümbermatmise puhul kõnega Kangelaste väljakul. See tõi talle üleöö poliitilise kuulsuse. Orbán nõudis vabu valimisi ja Nõukogude vägede lahkumist Ungari territooriumilt, osaledes 1989. a. suvel ka opositsiooni ümarlaua raames peetud läbirääkimistes.

Alates 1990. aastast on Viktor Orbán valitud parlamendi-saadikuks; 1990. a. maist kuni 1993. a. maini oli ta *Fidesz*i fraktsiooni esimees. 1993. a. mais valiti ta *Fidesz*i esimeheks ning tema volitused uuendati selles ametis ka 1994. ja 1995. aastateks. 1995. a. muutis *Fidesz* oma nime: uueks nimeks sai Ungari Kodanike Erakond *Fidesz*.

Viktor Orbáni juhtimisel muutus *Fidesz* radikaalsest üliõpilasliikumisest mõõdukate liberaalsete vaadetega erakonnaks — 1992. a septembris valiti Orbán ka Liberaalide Rahvusvahelise Ühenduse (*Liberal International*) aseesimeheks ning 1993. a. jaanuaris ühenduse tegevjuhtkonda. Pärast 1994. a. valimisi sai temast parlamendi eurointegratsioonikomisjoni esimees ning seaduste ühtlustamise töörühma aseesimees. 1996. aastal valiti Viktor Orbán Riikliku Uue Atlandi Algatuse Komisjoni esimeheks.

1998. aastal andis Viktor Orbán ametivande Ungari Vabariigi *Fidesz*-MPP-FKGP-MDF koalitsioonivalitsuse peaministrina.

TARTU ÜLIKOOLI AULALOENGUD

Michael Heltzer. Eesti Vabariigi ja Palestiina juudi asunduse suhted kahe maailmasõja vahelisel ajal. 28. aprillil 1993. Tartu, 1993. 12 lk.

Els Oksaar. Emakeelte ja isamaade Euroopa. 19. mail 1993. Tartu, 1994. 18 lk.

Hando Runnel. Juhan Luiga ja Vene küsimus. 8. oktoobril 1993. Tartu, 1993. 31 lk.

Vello Salo. Maakeelse piibli kolm kuube. 26. jaanuaril 1994. Tartu, 1994. 16 lk.

Eve Suurvee. Kas Eesti vajab psühhoanalüüsi? 29. aprillil 1994. Tartu, 1995. 28 lk.

Jakob von Uexküll. The Estonian Path to the Green Future. Eesti tee rohelistesse tulevikku. 6. septembril 1994. Tartu, 1994. 32 lk.

Mart Laar. Rahvusliku liikumise suurlõhe ja Jakob Hurt. 16. septembril 1994. Tartu, 1995. 28 lk.

Béla Jávorszky. Eestlased ja ungarlased uuenevas Euroopas. 6. oktoobril 1994. Tartu, 1995. 16 lk.

Kaljo Villako. Haritlane, poolspetsialist ja poolharitlane. 28. novembril 1994. Tartu, 1995. 16 lk.

Ants Laaneots. Eesti Vabariigi julgeolekukontseptsiooni areng aastail 1991–1994 ja kõrgkoolid. 8. veebruaril 1996. Tartu, 1996. 28 lk.

Jaan Sootak. Surmanuhtlus: kriminaalpoliitiline ja õigusfilosoofiline aspekt. 10. aprillil 1996. Tartu, 1996. 18 lk.

Boris Meissner. Ida-Euroopa uuringute areng ja struktuur Saksamaal. 8. mail 1996. Tartu, 1998. 60 lk.

Boris Meissner. Entwicklung und Aufbau der Osteuropaforschung in Deutschland. 8. Mai 1996. Tartu, 1998. S. 72.

Lennart Meri. Kaks ajalugu, seljad vastamisi. 14. mail 1996. Tartu, 1996. 24 lk.

Pär Stenbäck. Põhjamaad ja Põhjamaade koostöö Euroopa Liidu arengu taustal. 28. mail 1996. Tartu, 1998. 16 lk.

Toomas Savi. Haritlane ja riik. 31. mail 1996. Tartu, 1996. 14 lk.

Mark B. Lapping. Ameerika kõrgharidus: arengu probleemid. 26. septembril 1996. Tartu, 1998. 16 lk.

Andrus Öövel. Eesti kaitsepoliitilistest suundumustest. 9. oktoobril 1996. Tartu, 1996. 32 lk.

Riitta Uosukainen. Suomalainen identiteetti. Soome identiteet. 12. mail 1997. Tartu, 2000. 30 lk.

Ilse Lehist. Keelekontakt — keelekonflikt. 21. mail 1997. Tartu, 1998. 22 lk.

Michael Stolleis. Europa — seine historischen Wurzeln und seine künftige Verfassung. 16. Juni 1997. Tartu, 1997. 32 S.

Tarja Halonen. Soome, Eesti ja Euroopa integratsioon. 21. oktoobril 1997. Tartu, 1998. 14 lk.

Seppo Zetterberg. Jüri Vilmsi saatus. 27. oktoobril 1997. Tartu, 1998. 20 lk.

Magnus Mörner. Comparative Approaches to the History of the Countries around the Baltic Sea. 20 November 1997. Tartu, 1998. 37 p.

Jānis Stradiņš. Tartu University in the History of Culture and Science of Latvia. 25 November 1997. Tartu, 1998. 30 p.

Wolfgang Drechsler. Sotsiaalteadused kui silmapaistev eriala Tartu Ülikoolis XIX sajandil. 1. detsembril 1997. Tartu, 1998. 36 lk.

Wolfgang Drechsler. On the Eminence of the Social Sciences at the University of Dorpat. 1 December 1997. Tartu, 1998. 36 p.

Birgitta Dahl. The Challenges of Democracy for the New Millennium. January 29, 1998. Tartu, 1998. 17 p.

Anna Verschik. Eesti jidiš ja selle uurimise perspektiivid. 10. veebruaril 1998. Tartu, 1998. 20 lk.

Kari Tarkiainen. Ajalookäsitlus Rootsis ja Soomes käesoleval sajandil. 31. märtsil 1998. Ajaloolise Ajakirja 1/1999 separaat. Tartu, 1999.

Toomas Hendrik Ilves. Eesti välispoliitika minevik, olevik ja tulevik. 30. aprillil 1998. Tartu, 1998. 21 lk.

Valdis Birkavs. Latvia and Estonia: Partners on the Way to Europa. May 7, 1998. Tartu, 1998. 27 p.

Kai Olaf Lie. Norway and European Integration. 19 May, 1998. Tartu 1998. 20 p.

Ólafur Ragnar Grímsson. Small Democracies in Europe. 10 June, 1998. Tartu, 1998. 20 p.

Hannes Walter. Üliõpilaste osa Eesti vabadusvõitluses. 27. novembril 1998. Tartu, 2000. 19 lk.

Norman A. Graebner. U.S. Ethnic Politics and the Expansion of NATO. 8 February 1999. Tartu, 1999. 40 p.

Eesti maailmas 21. sajandi künnisel. Eesti Vabariigi presidendi Lennart Meri 70. sünnipäevale pühendatud konverentsi kogumik. 27. märtsil 1999. Tartu, 1999. 52 lk.

Hans-Ludwig Schreiber. Das Europäische Menschenrechts-übereinkommen zur Bioethik — ein Schritt auf dem Wege der Einheit des Biorechts. Euroopa bioeetika-alaste inimõiguste konventsioon — samm bioõiguse ühtlustamise poole. 14. Septembril 1999. Tartu, 2000. 38 lk.

Peeter Järvelaid. Jüri Uluots oma ja meie ajas. 13. jaanuaril 2000. Ajaloolise ajakirja 2/2000 separaat. Tartu, 2000.

Klaus Landfried. Wettbewerb — Profilbildung — Qualitätssicherung. Konkurents — omanäolisus — kvaliteet. 11. septembril 2000. Tartu 2001. 41 lk.

Ecumenical Patriarch Bartholomew. The Search for Meaning. Tema Pühadus Oikumeeniline patriarch Bartholomeus. Elu mõtte otsimisest. 30. oktoobril 2000. Tartu 2001. 40 lk.